

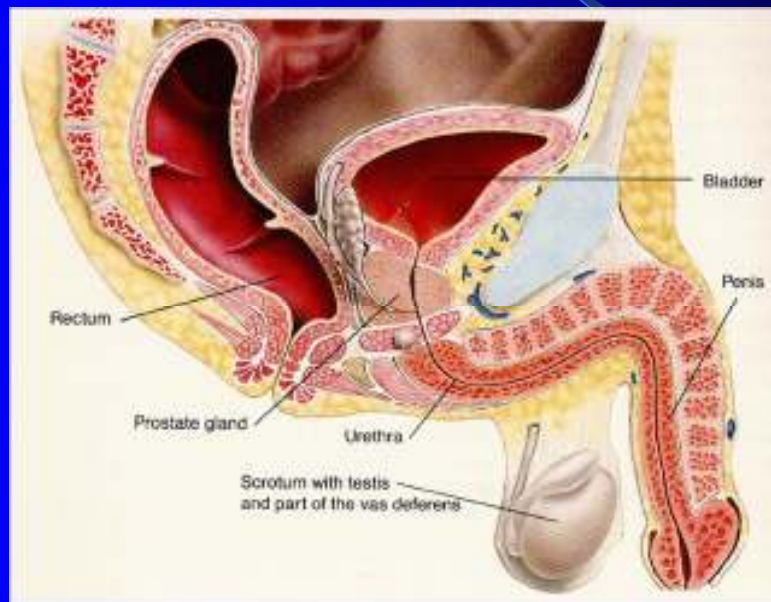
Prostaatkanker

07 september 2011

De Prostaat

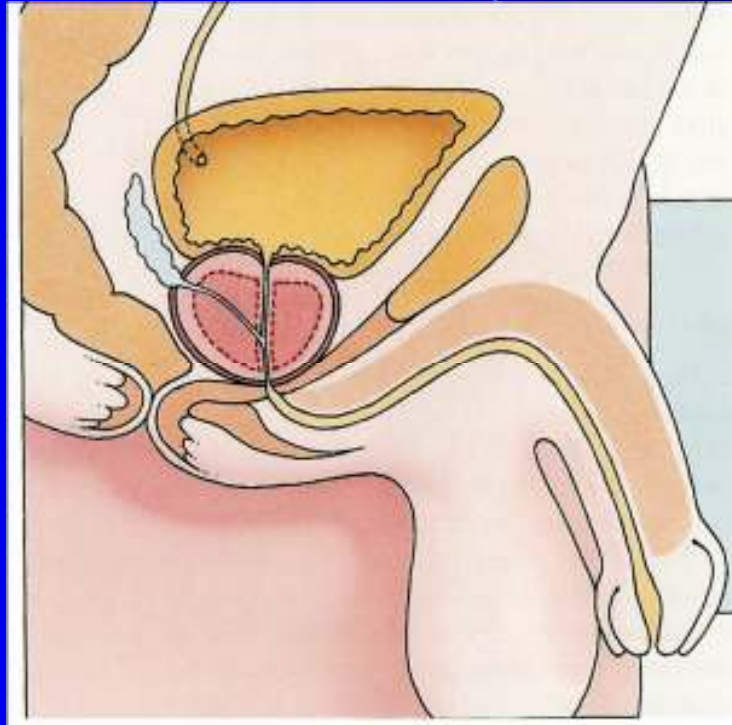
Prostaat

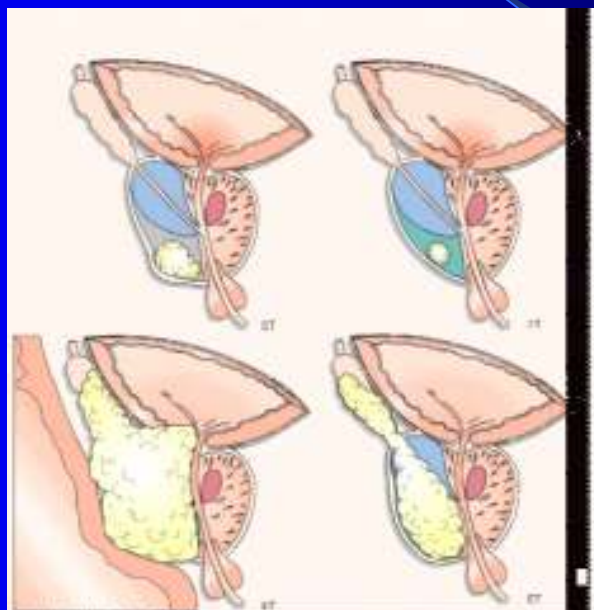
Veranderingen aan de prostaat

- Prostaat wordt groter
- Soms plasklachten.
- Goedaardige of kwaadaardig veranderingen.

Prostaatvergroting

Prostaatkanker

Prostaatkanker

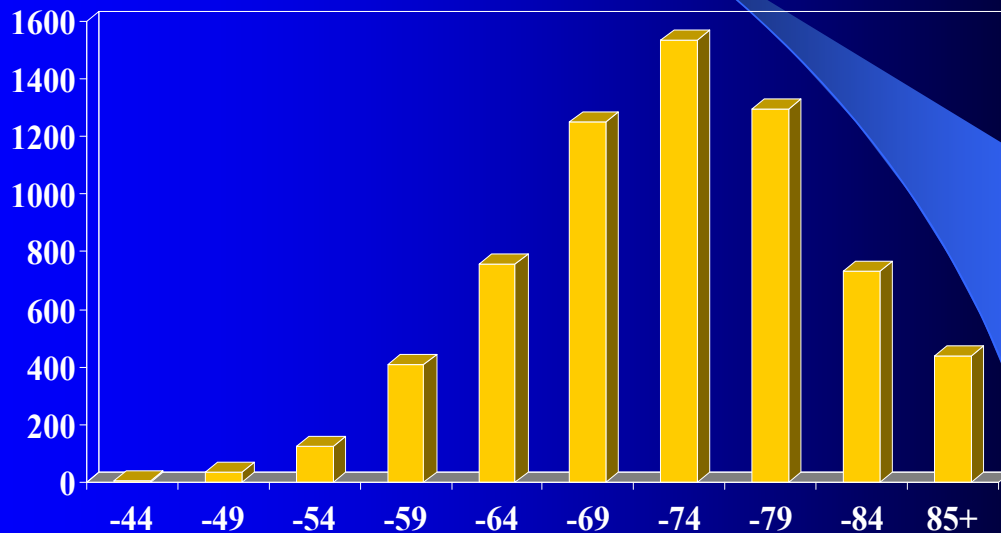
Wat is dat

Wat doen we eraan

Prostaatkanker: epidemiologie

- In Nederland 9.500 mannen prostaatkanker
- Zelden jonger dan 50
- 85 % ouder dan 65 jaar
- Vergrijzing: toename probleem

Voorkomen van prostaatkanker naar leeftijd

Prostaatkanker: risicofactoren

- Genetische belasting
 - bloedverwanten
- Ras
 - Negroïden, Indianen, Aziaten
- Omgevingsfactoren
 - Migranten

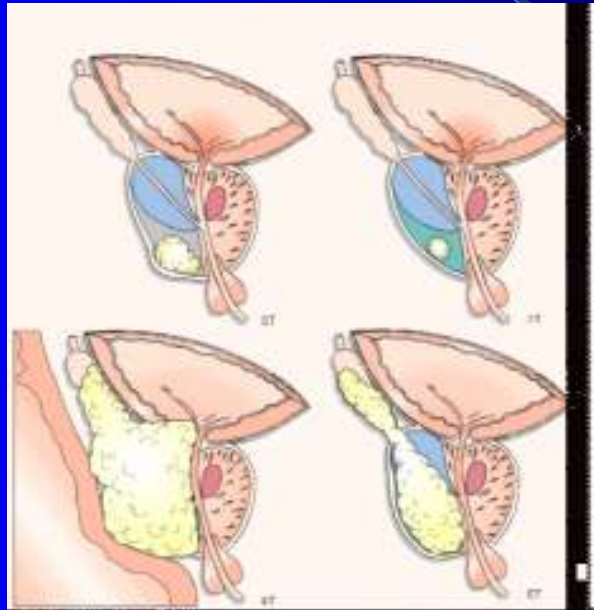
Prostaatkanker: risicofactoren

- Hormonaal
 - Mannelijke hormonen
- Dieet
 - veel vet, weinig groente?

Prostaatkanker: risicofactoren

- Prostaatkanker wordt NIET veroorzaakt door:
 - Zelfbevrediging
 - Sterilisatie
 - Wisselende seksuele contacten

Prostaatkanker

Prostaatkanker

- Natuurlijk beloop
 - Begint achter in de prostaat
 - Breidt zich LANGZAAM uit
 - Verspreidt ooit naar de omgeving

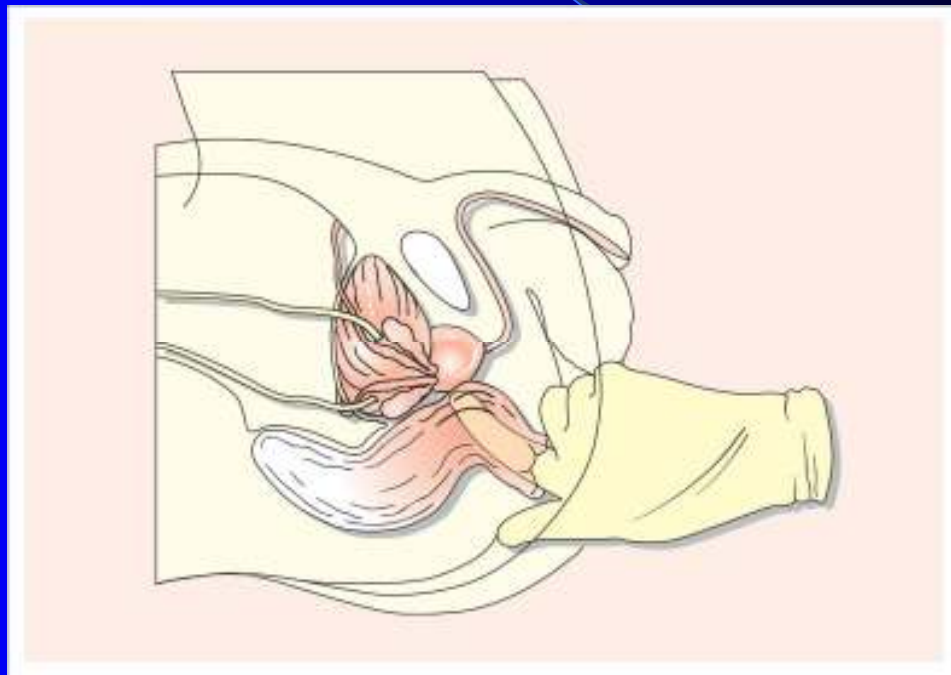
Prostaatkanker

- Symptomen:
 - Vroeg stadium:
 - geen
 - Laat stadium:
 - Rugklachten
 - Moeheid
 - Plasklachten

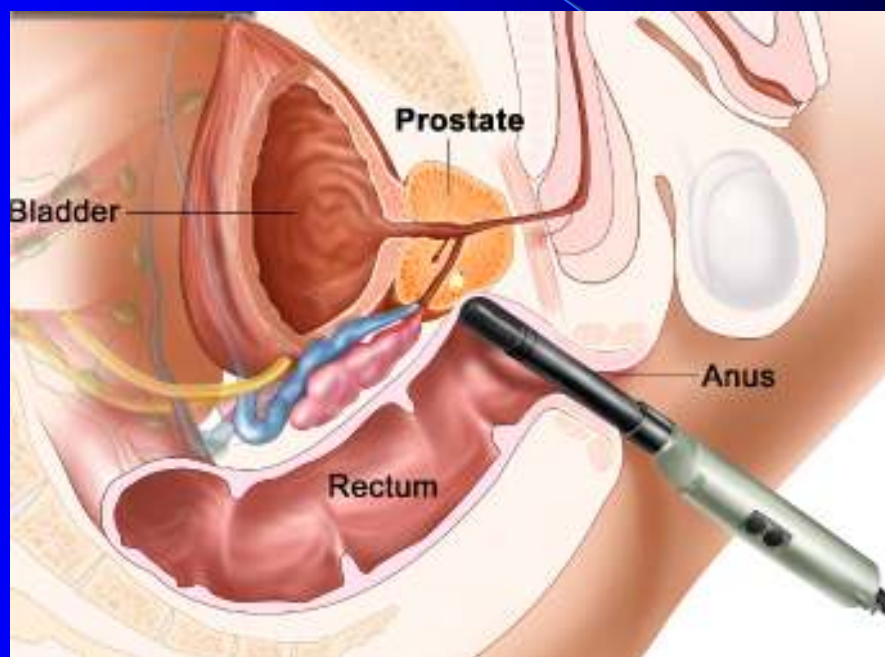
Onderzoeken prostaatkanker

- Lokaal onderzoek
 - Rectaal toucher
 - Echo prostaat
 - Biopsie
 - PSA

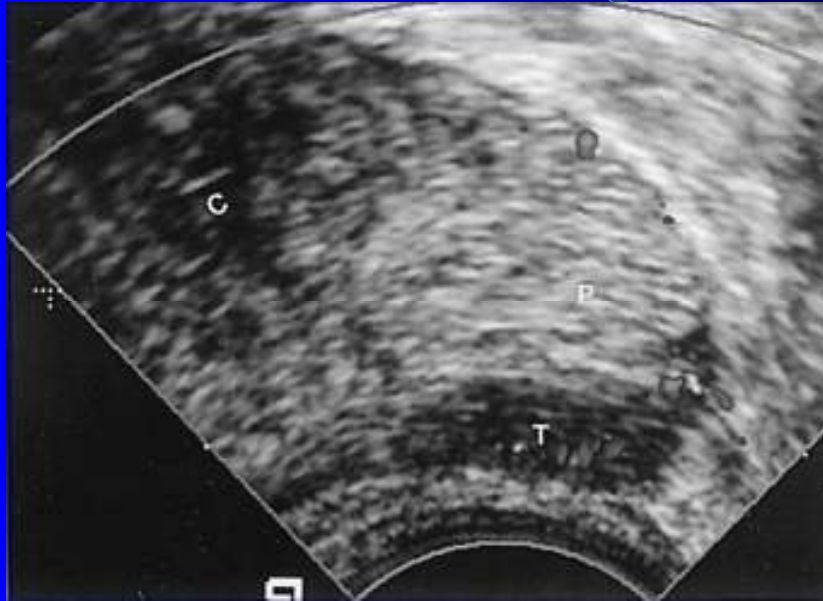
Rectaal toucher

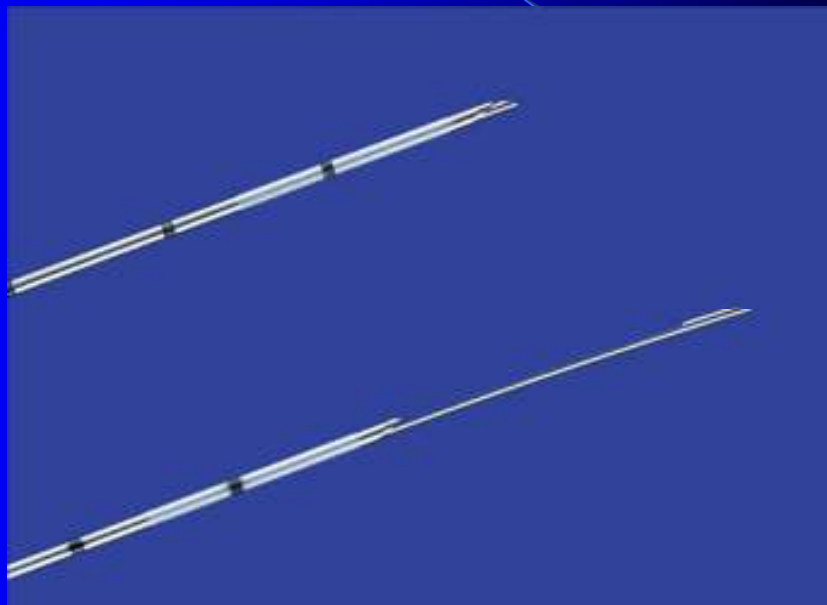
Prostaatecho

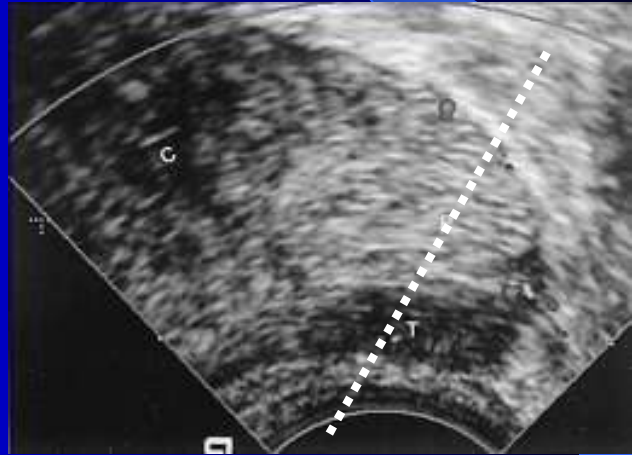
Onderzoek echo

Prostaatbiopten

Naaldbiopsie

Gleasonscore

Prostaatkanker wordt beoordeeld met een Gleasonscore

- Gleason 4-6 weinig agressief
- Gleason 7 gemiddeld
- Gleason 8-10 agressief, verspreidt snel

PSA

- Prostaat Specifiek Antigeen
- Wordt gemaakt door normaal prostaatweefsel
- Wordt gemaakt door prostaattumor

PSA

- Neemt toe bij groter worden prostaat (10)
- Neemt toe bij prostaatontsteking (tot 100)
- Neemt toe bij prostaatkanker

PSA

- Zegt iets over de kans op prostaatkanker en de kans op uitzaaiingen
 - 0-5 weinig aan de hand
 - 5-15 kan prostaatkanker hebben
 - 15-50 verdacht
 - 50-999 grote kans op verspreiding

TNM

- Stadiëring volgens het TNM-systeem (Tumor Nodes Metastases)

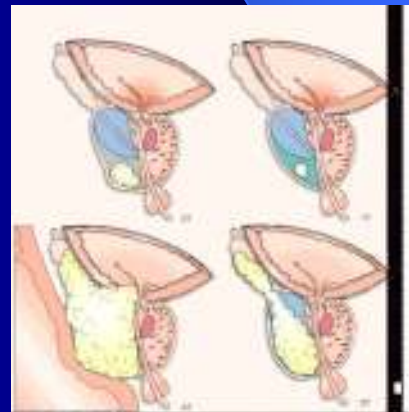
T: plaatselijke tumorstadium

T1: niet voelbaar

T2: beperkt tot prostaat

T3: doorgroei in zaadblaasjes

T4: doorgroei in omgeving

N: regionale lymfkliermetastase

Nx: niet bekend

N0: geen lymfkliermetastasen

N1: wel lymfkliermetastasen

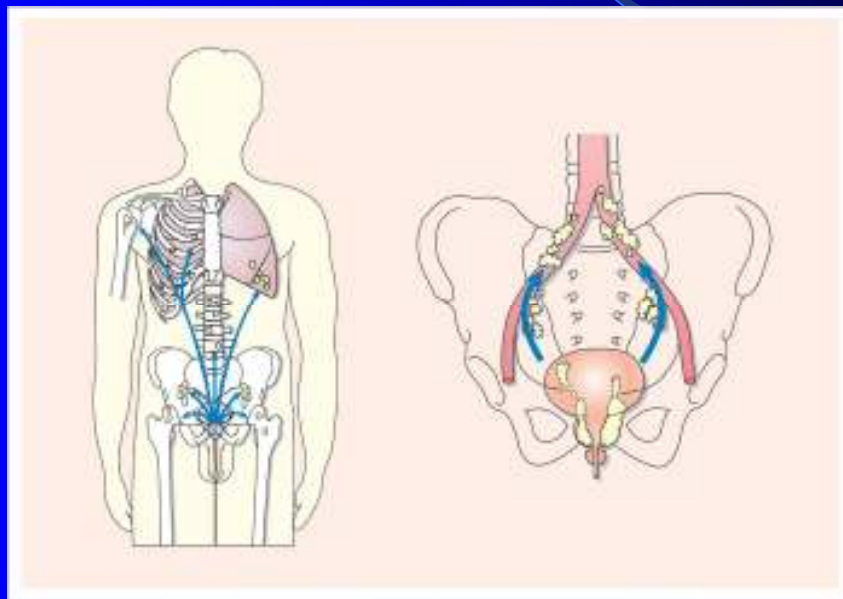
M: metastasen op afstand

Geen metastasen op afstand: M0

Wel metastasen op afstand: M1

- M1a: niet-regionale kliermetastasen
- M1b: botmetastasen
- M1c: metastasen op andere locaties

Onderzoeken prostaatkanker

Onderzoeken prostaatkanker

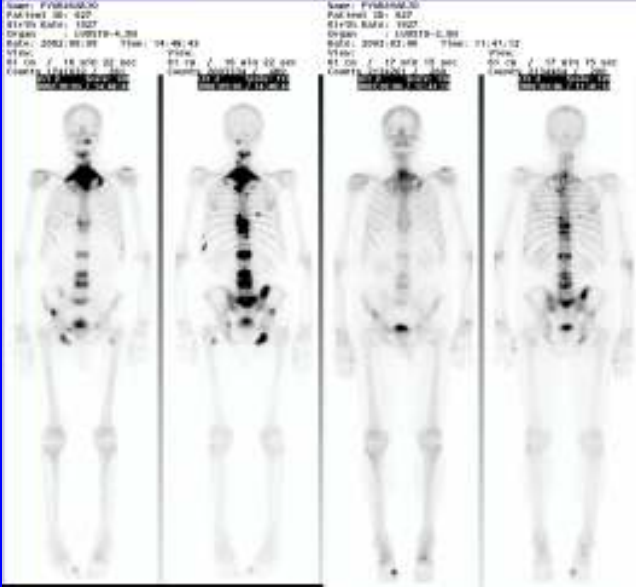
- Uitgebreid (Staging)
 - Botten
 - Lymfeklieren in omgeving

Staging

Stagering

- Botscan

- Radio actief materiaal
- Opname in aangedane stukken

Stagering

- Botfoto's

- Witte plekken

CT-scan (computertomografie)

- Dwarsdoorsnede
- Tumor
- Lymfeklieren

Stagering

- CT scan
 - Lymfeklieren
 - Botaandoening

Conclusie TNM (stadium)

- Lokaal (genezing mogelijk)
- Verspreid (alleen afremming mogelijk)

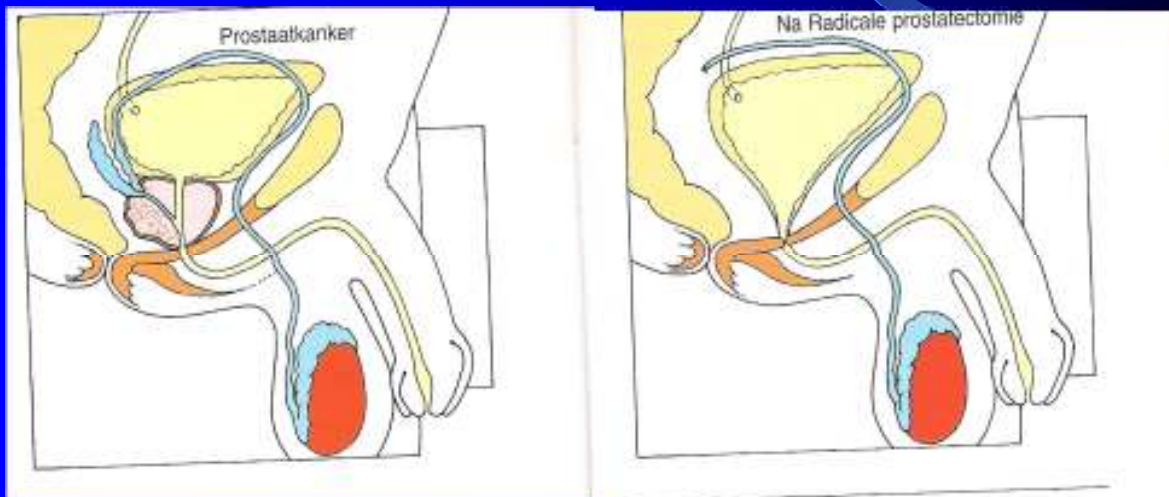
Behandeling prostaatkanker

- Lokaal (genezing mogelijk)
 - Prostaat verwijdering
 - Bestraling uitwendig of inwendig
 - Niets doen?
- Verspreid (alleen afremming mogelijk)
 - Hormonale therapie
 - Castratie
 - Injecties
 - Tabletten

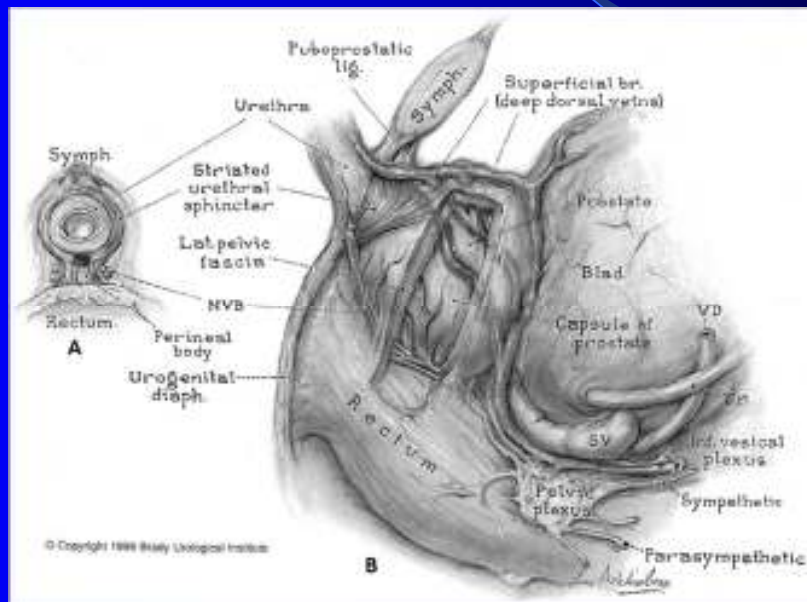
Lokaal prostaatkanker

- Operatie
 - < 70 jaar
 - Impotentie
 - Incontinentie

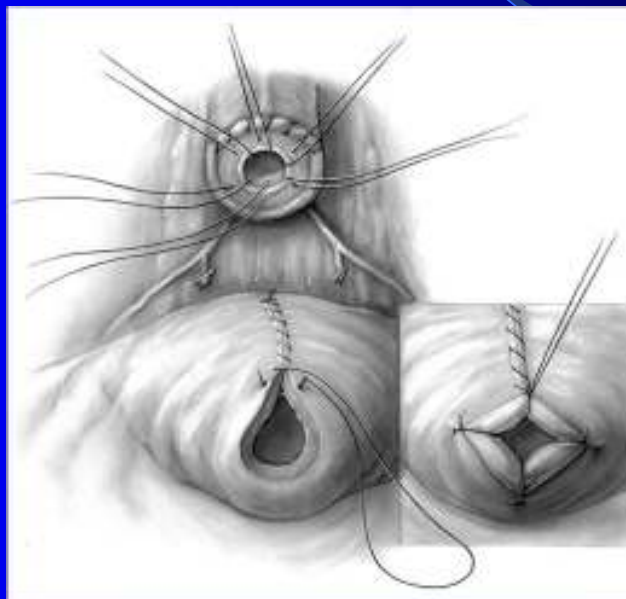
Lokaal prostaatkanker

Lokaal prostaatkanker

Lokaal prostaatkanker

Lokaal prostaatkanker

- Potentie:

- Afhankelijk van zenuwsparend operatie
- Dilemma: potentie vs. kankerbehandeling

Lokaal prostaatkanker

- Continentie:

- Meestal redelijk
- Vaak na lang nog verbetering

Lokaal prostaatkanker

- Controles:
 - PSA daalt naar onmeetbaar
 - Uitsluitend PSA controleren

Radiotherapie

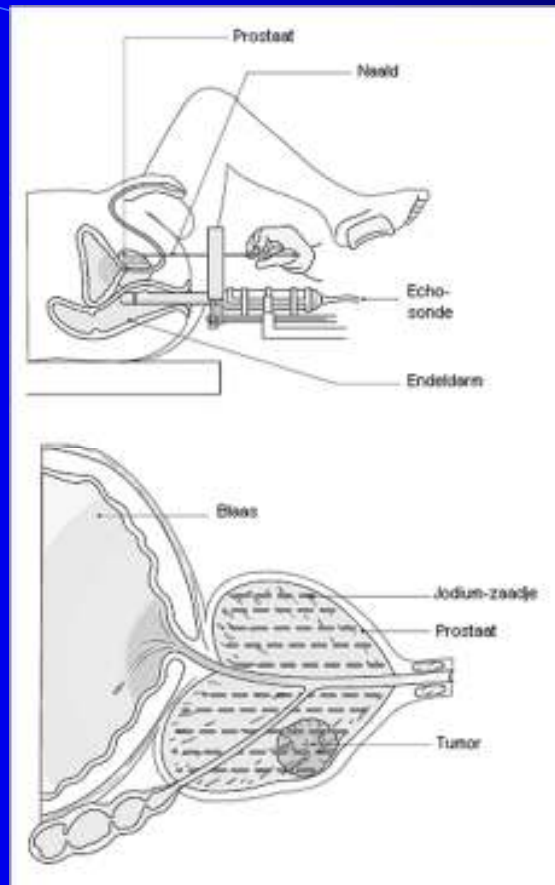
- Uitwendige radiotherapie
- Brachytherapie: implantatie van radioactieve zaadjes

Uitwendige radiotherapie

- Effectiviteit goed
- Poliklinische behandeling
- Vaker plassen
- Chronische darm complicaties

Brachytherapie

- Effectiviteit goed
- Mictie klachten mogelijk iets meer
- Zwelling
- In één dag klaar
- Weinig darmklachten

Verspreide prostaatkanker

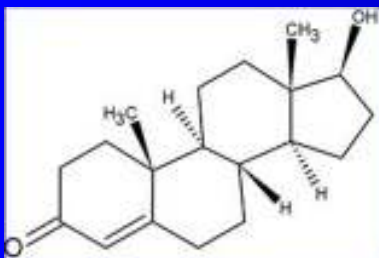
- Hormonaal
 - Prostaatkanker is testosteron afhankelijk
 - $\pm 98\%$ verdwijnt door hormoononttrekking
 - Klein restje groeit langzaam
 - Vaak levenslange controle

Verspreide prostaatkanker

- Hormonaal
 - Testosteron (mannelijk hormoon)
 - Gemaakt in de testikels (95%) en bijnier (5%)

Verspreide prostaatkanker

- Hormonaal

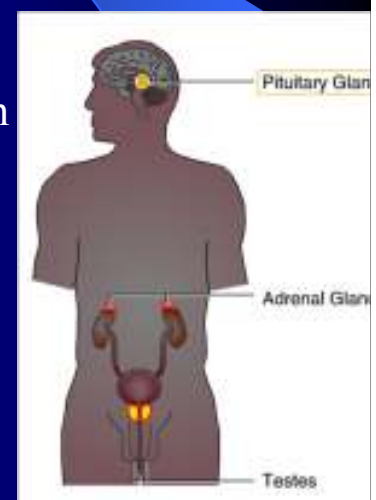

Verspreide prostaatkanker

- Hormonaal
 - Blokkeren productie:
 - testikels weghalen

Verspreide prostaatkanker

- Hormonaal
 - Blokkeren productie:
 - Hormoonstimulatie testikel stoppen

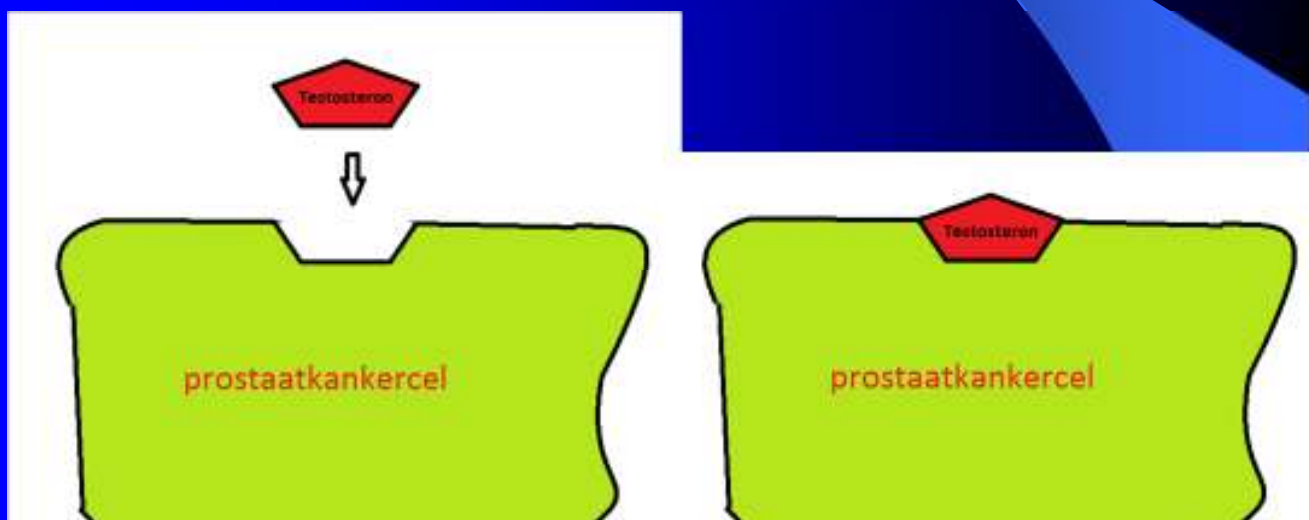

Verspreide prostaatkanker

- Hormonaal
 - Blokkeren werking testosteron:
 - receptorblokker

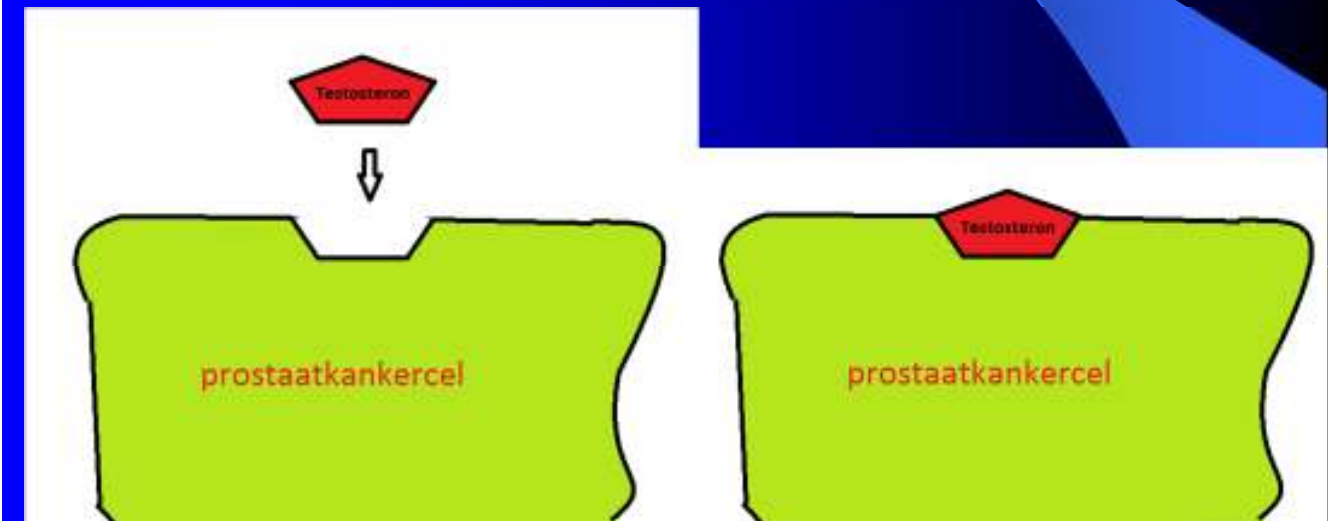
Verspreide prostaatkanker

- Hormonaal

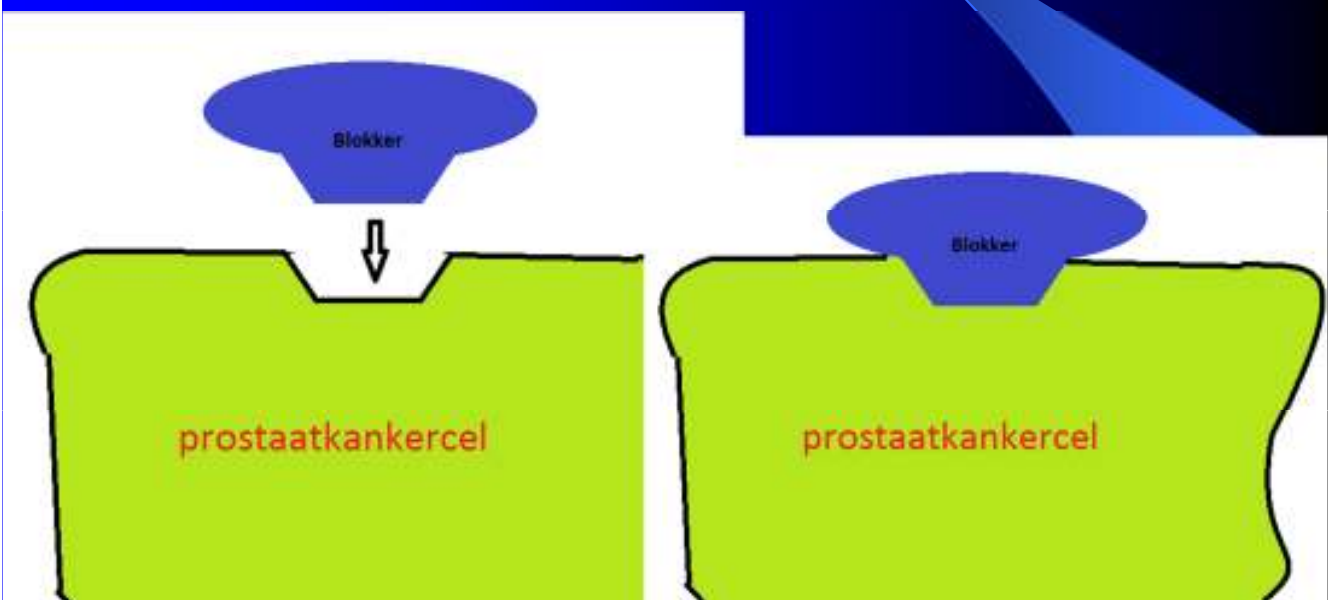

Verspreide prostaatkanker

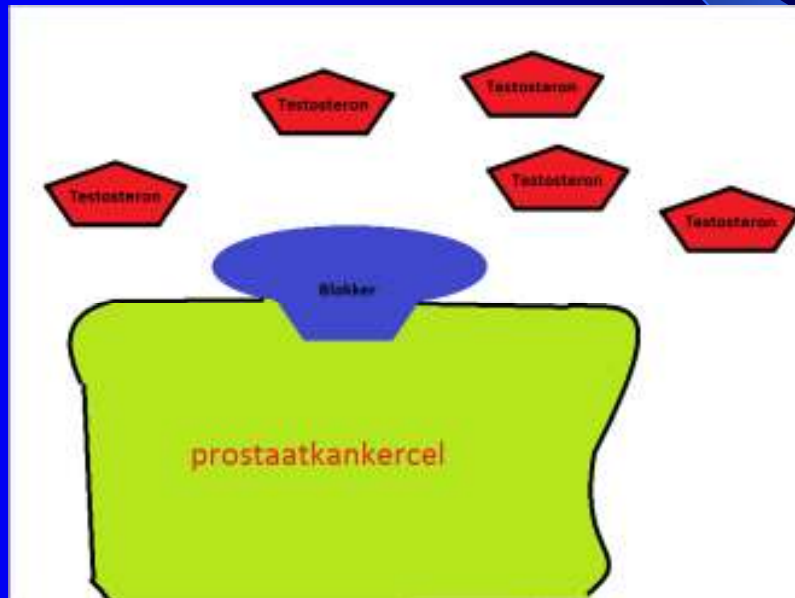
- Hormonaal

Verspreide prostaatkanker

Verspreide prostaatkanker

Bijwerkingen van testosterondaling

- verminderde libido
- impotentie
- opvliegers
- gewichtsstijging
- minder lichaamsbehairing
- depressiviteit
- lusteloosheid
- futloosheid
- osteoporose

Verspreide prostaatkanker

- Ooit weer progressief
- Dan chemotherapie of niets doen

Chemotherapie

- Laatste mogelijkheid
- Taxotère
- Maandelijks, 10x
- Bij een deel goede respons

Chemotherapie

- Geen wondermiddel
- Timing is van belang, nl
 - Niet te vroeg
 - Niet te laat

Samenvatting prostaatkanker

Na analyse 2 mogelijke stadia, nl

- Lokaal.
 - Dan genezing mogelijk door bestraling of operatie
- Verspreid.
 - Dan geen genezing mogelijk, maar wel remming door testosteronverlaging

Watchful waiting

Soms is het wijzer om geen curatieve behandeling te geven, bijvoorbeeld bij:

- oudere patiënten
- wanneer er ook andere kwalen zijn
- wanneer de patiënt elk risico op complicaties wil vermijden
- weinig agressieve tumor/beginstadium

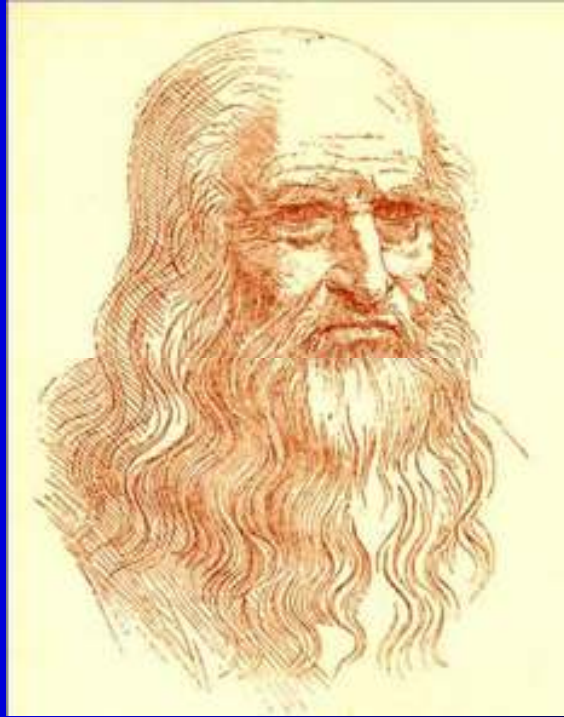
Kwaliteit van Leven blijft onaangetast door niets te doen!!

Nieuwe ontwikkelingen

- Laparoscopie
 - Is inmiddels DE standaard geworden
 - Iets sneller thuis
 - Resultaten IDENTIEK met open chirurgie
 - Snijranden vrij
 - Incontinentie
 - Impotentie

Nieuwe ontwikkelingen

- daVinci

Nieuwe ontwikkelingen

- daVinci

Nieuwe ontwikkelingen

- Da Vinci

- Niet beter dan “Gewone laparoscopie”
- Niet beter dan “Gewone open chirurgie”
 - Snijranden
 - Continentie
 - Impotentie

Nieuwe ontwikkelingen

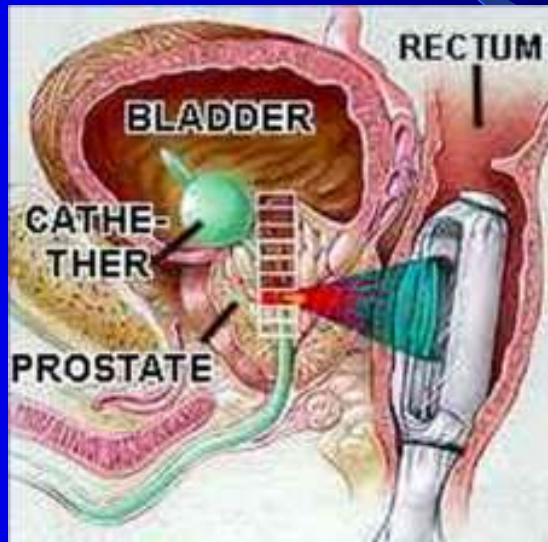
- HiFu

- Verwarmt de prostaat zeer plaatselijk
- Verbrandt zo het weefsel

- Nog experimenteel

Nieuwe ontwikkelingen

- HiFu

Nieuwe ontwikkelingen

- PCA3

- Urineonderzoek
- Aanvulling op diagnostiek prostaatkanker
- Mogelijk nuttig

Nieuwe ontwikkelingen

- Gronau
 - Gespecialiseerd centrum
 - Veel ervaring
 - Commercieel

Preventief PSA prikken?

- European Randomised Study of Screening for Prostate Cancer
 - 12.000 patiënten in Rotterdam gescreend, 8 jaar bezig
 - Heel veel prostaatkanker gevonden en behandeld
 - Paar minder mensen dood door prostaatkanker

Preventief PSA prikken?

- Veel vroeger ontdekking
- Veel meer therapie
- Betere overleving??

- Nog geen duidelijkheid.